

EUROOPAN LIKKUJAN VIKKO

16.–22.9. 2016

PAIKALLISTEN OSALLISTUJEN KÄSIKIRJA

Viisas liikkuminen. Kestävä talous.

www.mobilityweek.eu

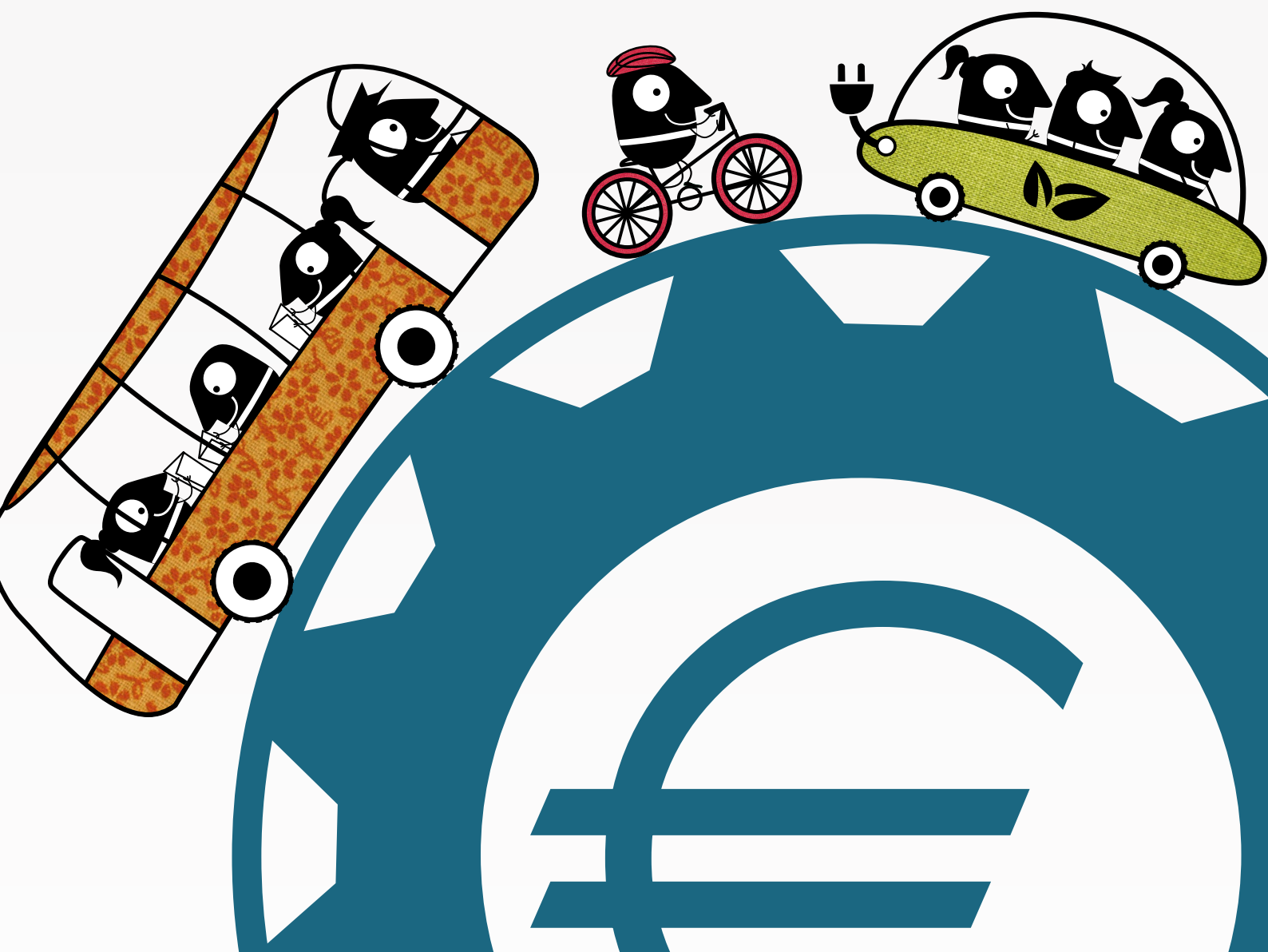

European secretariat:
EUROCITIES

1 Square de Meeûs/B-1000 Brussels – BELGIUM

juan.caballero@eurocities.eu

Puhelin: +32 2 552 08 75

SISÄLTÖ

JOHDATUS KÄSIKIRJAAN: EUROOPANLIIKKUJANVIIKON PAIKALLISTEN OSALLISTUJIEN PERUSTYÖKALU	2
EUROOPANLIIKKUJANVIIKON VAIKUTUS KESTÄVÄÄN KAUPUNKILIIKENTEESEEN	2
MITEN OSALLISTUMINEN ONNISTUU?	4
EUROOPANLIIKKUJANVIIKON PALKINTO	5
SEITSEMÄN PÄIVÄÄ KESTÄVÄÄN LIKKUMISEEN LIITTYVÄÄ TOIMINTAA	6
Julkinen liikenne	7
Pyöräily	9
Kävely	10
Liikkumisen ohjaus	11
Auton vastuullinen käyttö	12
Vapaa-aika ja shoppailu: Älykästä ja Kestävää Liikkuvuutta	
Paikallisen Talouden Vauhdittamiseksi	14
Shoppailu	15
Liikkuminen ja terveys	15
Viherkäytävät	16
PYSYVÄT TOIMET	17
AUTON VAPAAPÄIVÄ	19
TIEDOTUS JA VIESTINTÄ	21
VALVONTA JA ARVIOINTI	24

JOHDATUS KÄSIKIRJAAN: EUROOPAN- LIKKUJANVIIKON PAIKALLISTEN OSALLISTUJIEN PERUSTYÖKALU

Tämän käsikirjan tarkoituksena on antaa yleistä tietoa paikallisviranomaisille, jotka suunnittelevat osallistumista EUROOPANLIKKUJANVIIKKOON 16.–22. syyskuuta 2016. Käsikirjassa kuvataan vaatimukset, joita online-rekisteröityminen EUROOPANLIKKUJANVIIKKOON edellyttää. Tämä opas perustuu niiden eurooppalaisten kaupunkien kokemuksiin, jotka ovat aiemmin osallistuneet EUROOPANLIKKUJANVIIKON viettoon.

Käsikirjassa esitetään hyviä ideoita ajankohtaisen toiminnan ja pysyvien toimintojen järjestämisestä varten. Yksi luku on omistettu EUROOPANLIKKUJANVIIKON palkinnon haulle.

Paikallisviranomaisten kannattaa ottaa nämä ohjeet huomioon järjestäessään EUROOPANLIKKUJANVIKKOA, mutta ohjeita voidaan mukauttaa vapaasti paikallisen kontekstin mukaan.

Lisätietoja on Parhaiden käytäntöjen oppaassa. Se sisältää esimerkkejä innoittavista kampanjatoimista ja teemakohtaiset ohjeet, jotka painottuvat vuosittaiseen teemaan. Ohjeet julkaistaan vuosittain, ja ne ovat ladattavissa verkkosivustolta.

EUROOPANLIKKUJANVIIKON VAIKUTUS KESTÄVÄÄN KAUPUNKILIIKENTEeseen

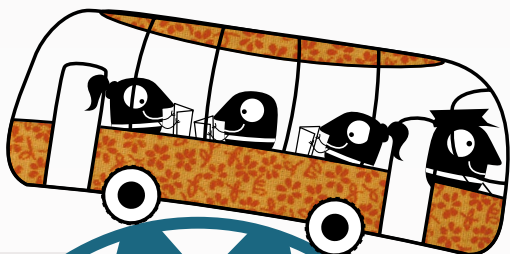
Euroopan komissio on asettanut kaupunkiliikenteelle kaksi kunnianhimoista tavoitetta: perinteisiä polttoaineita käyttävien autojen poistaminen käytöstä kaupungeissa vuoteen 2050 mennessä ja siirtyminen kohti kaupunkiliikenteen nollapäästöjä suurimmissa kaupunkikeskustoissa vuoteen 2030 mennessä. EU:n komission liikenteestä vastaava jäsen, Violeta Bulc, keskittyy vuonna 2016 neljään prioriteettialueeseen: innovaatio, digitalisaatio, hiilestä irtautuminen ja ihmiset.

Taustaa

Eurooppalainen Auton vapaapäivä -aloite käynnistettiin 2000. Sen avulla kaupungit pystyivät osoittamaan, miten ympäristöasiat koskettavat niitä. Paikallisviranomaiset esittelivät 22. syyskuuta yhden päivän ajan kaupunkiansa keskustoja toisessa valossa rajoittamalla moottoriajoneuvojen liikkumista, rohkaisemalla asukkaita käyttämään kestäviä liikkumismuotoja ja lisäämällä tietoisuutta asukkaiden liikkumisvalintojen vaikutuksista ympäristöön.

Onnistuneen Auton vapaapäivän jälkeen EUROOPANLIKKUJANVIIKKO on järjestetty joka vuosi 16.–22.9. vuodesta 2002 alkaen. Yli 400 paikallisviranomaista 23 maasta osallistui jo ensimmäisenä vuonna.

Tietoisuus aloitteesta on kasvanut vuosi vuodelta, ja julkinen mielipide on hyvin myönteinen. Yli 80 prosenttia haastatelluista ilmaisi tukensa. Useimmat myös tunnustavat kampanjan arvon tuottaessa esiin autojen liiallista käyttöä kaupungeissa.

Mistä siinä on kysymys?

Kestävää kaupunkiliikennettä edistävä EUROOPANLIKKUJANVIKKO antaa erinomaisen tilaisuuden kertoa kaupunkien haasteista käyttäytymismallien muuttamiseksi ja aiempaa kestävämmän liikkumisstrategian aikaansaamiseksi.

Paikallisviranomaisia rohkaistaan järjestämään kestävän liikkumisen tietoisuutta lisääviä tapahtumia tietyistä aiheista ja teemoista sekä käynnistämään jatkuvia toimenpiteitä, jotka parantavat kestävän liikkumisen tilannetta omassa kaupungissa.

Lisäksi EUROOPANLIKKUJANVIKKO mahdollistaa paikallisille sidosryhmille keskustelun liikkumisen ja ilmanlaadun eri näkökohdista, innovatiivisten ratkaisujen etsimisen auton käytön ja päästöjen vähentämiseksi sekä uusien tekniikoiden tai suunnittelutoimien testaamisen.

EUROOPANLIKKUJANVIKKOLLA kansalaisilla on mahdollisuus pohtia, mihin kaupunkien kadut on oikeastaan tarkoitettu, ja keskustella konkreettisista ratkaisuista sellaisiin haasteisiin kuin ilmansaasteet, melu, ruuhkat, liikenneonnettomuudet ja terveysongelmat.

EUROOPANLIKKUJANVIKKO antaa tilaisuuden käynnistää monenlaisia toimia sekä palvelee paikallisten viranomaisten, organisaatioiden ja yhdistysten toimintaympäristönä seuraavia asioita varten:

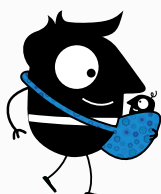
- Kestävää kaupunkiliikennettä koskevien aloitteiden edistäminen.
- Tietoisuuden lisääminen nykyisten kaupunkiliikennetrendien aiheuttamista kielteisistä vaikutuksista ympäristöön ja elämänlaatuun.
- Kumppanuuksien solmiminen paikallisten sidosryhmien kanssa.
- Osallistuminen koko Euroopan laajuiseen kampanjaan, jossa jaetaan yhteinen tavoite ja tunnetaan yhteenkuuluvuutta muiden kaupunkien kanssa.
- Paikallisten yhteisöjen kannustaminen sitoutumaan kestäviin kulkutapoihin kaupungeissa.
- Uusien käytäntöjen ja pysyvien toimien käyttöönotto.

Kumppanuudet kestävän liikkumisen edistämiseksi

Älykkään ja kestävän liikkumisen edistäminen on pitkä prosessi, joka edellyttää paitsi poliittista tukea, myös sitoutumista kumppanuuksiin. Paikallisia viranomaisia rohkaistaan solmimaan tällaisia kumppanuussuhteita ja osallistamaan paikallisia toimijoita mahdollisimman paljon. Kunkin paikallisviranomaisen kannattaa etsiä paikallisia yhteistyökumppaneita, joilla on merkitystä eri tapahtumien kannalta, ja koordinoida EUROOPANLIKKUJANVIKKOA läheisessä yhteistyössä niiden kanssa.

Tämän vuoksi kuntien tulisi luoda kumppanuussuhteita muun muassa (julkisten) kuljetusorganisaatioiden, ympäristö-, terveys- ja liikuntayhdistysten, paikallisten yritysten (mukaan lukien niiden ulkoiset yhteydet eli asiakkaat, toimittajat ja yhteistyökumppanit) ja paikallisten tiedotusvälineiden kanssa.

Yritykset osallistuvat usein mielellään osoittaakseen, että ne hyväksyvät vastuunsa ilmastonmuutoksen torjunnasta sekä yhteisön ja työntekijöidensä terveydestä. Paikallisten viranomaisten kannattaa hyödyntää näitä seikkoja uusien yhteistyökumppaneiden saamiseksi.

Yritykset, organisaatiot ja muut mahdolliset kumppanit, jotka eivät täytä EUROOPANLIKKUJAN-
VIKKOLLE (16.–22. syyskuuta) osallistumisen edellytyksiä, voivat rekisteröityä erikseen. **MOBILITY-
ACTION** -ominaisuudella mahdollistetaan, että nämä organisaatiot voivat rekisteröidä älykästä ja
kestävää kaupunkiliikennettä tukevan toimenpiteensä osoitteessa www.mobilityweek.eu milloin
tahansa vuoden aikana.

MITEN OSALLISTUMINEN ONNISTUU?

Mikä tahansa kaupunki tai kunta (myös Euroopan ulkopuolella) on tervetullut osallistumaan
EUROOPANLIKKUJANVIKKOON. Verkkoirekisteröinti hyväksytään, jos kunta tai kaupunki jär-
jestää kestävään kaupunkiliikenteeseen liittyvän tapahtuman tai toimenpiteen.

Osallistumisehtoja on kolme:

- Toimintaviikon järjestäminen vuoden päätteeseen mukaisesti.
- Vähintään yhden sellaisen, joka edistää siirtymistä yksityisautoilusta ympäristön kannalta parempiin kulkumuotoihin.
Kun se on mahdollista, vähintään yhden näistä toimenpiteistä tulisi liittyä katutilan pysyvään siirtämiseen kävelyille, pyöräilylle tai julkiselle liikenteelle. Tämä voi tarkoittaa leveämpiä katukäytäviä, uusia pyörä- tai bussikaistoja, uusia liikennettä hidastavia toimia tai alempia nopeusrajoituksia. Myös aiemmin kyseisenä vuonna toteutetut toimenpiteet voidaan huomioida, jos niitä tuodaan esille EUROOPANLIKKUJANVIKKOLLA (16.–22. syyskuuta).
- Auton vapaapäivän järjestäminen mieluiten 22. syyskuuta rajaamalla ainakin yksi alue jalan-
kulkijoille, pyöräilijöille ja julkiselle liikenteelle vähintään yhdeksi päiväksi (alkaen tuntia ennen työaikaa ja päättyen tunti työajan jälkeen).

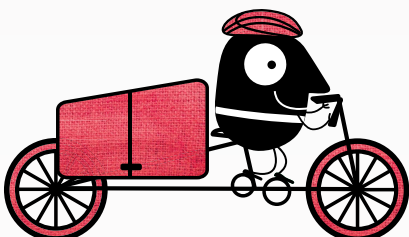
Ne paikallisviranomaiset, jotka sitoutuvat kaikkiin kolmeen edellä mainittuun ehtoon, ovat *Golden Participant -osallistujia* ja voivat hakea EUROOPANLIKKUJANVIKKON palkintoa (katso luku "EUROOPANLIKKUJANVIKKON palkinto").

Miten voin ilmoittautua?

Ensimmäisen ilmoittautumisen jälkeen tai kirjaututtaessa edellisvuonna käytetyille tilille on täytet-
tävä verkkoilmoittautumislomake osoitteessa www.mobilityweek.eu

Paikallisviranomaisten on täytettävä ilmoittautumislomakkeeseen seuraavat tiedot:

- Sen henkilön nimi, asema ja yhteystiedot, joka pääasiallisesti vastaa EUROOPANLIKKUJAN-
VIKKOSTA sekä mediakyselyistä kunnassa.
- (Vuoden teemaan liittyvät) toimet/tapahtumat, jotka järjestetään EUROOPANLIKKUJAN-
VIKKOA ja siihen liittyvää ohjelmaa varten.
- Kyseisenä vuonna toteutettavat mahdolliset pysyvät toimenpiteet.
- Tietoja alueista, joille yksityisautojen pääsyä on rajoitettu voimakkaasti.

Kun verkkoilmoittautuminen on tehty, kansallinen tai eurooppalainen koordinoiva taho vahvistaa sen. Hyväksynnän jälkeen lähetetään sähköpostitse automaattinen vahvistusviesti. Vasta tämän jälkeen kaupungin toimet julkaistaan verkossa EUROOPANLIIKKUJANVIIKKON osallistuvien kaupunkien kohdalla. Verkkosivuston kirjautumistiedot toimitetaan vahvistusviestin mukana, jolloin kunta pystyy päivittämään annetut tiedot (kuten muutokset ohjelmaan).

Peruskirjan allekirjoittaminen on pakollista vain, kun haetaan EUROOPANLIIKKUJANVIIKON palkintoa (syyskuun puolivälistä marraskuun alkuun).

EUROOPANLIIKKUJANVIIKON PALKINTO

EUROOPANLIIKKUJANVIIKON palkinnolla halutaan palkita viranomaisten toimia EUROOPANLIIKKUJANVIIKKON liittyvästä toiminnasta. Palkinnon tarkoituksena on tukea onnistuneita kampanjoita ja lisätä tietoisuutta siitä, että kestävä kaupunkiliikenne edellyttää paikallisia toimia. Loppukilpailijoita juhlistetaan arvovaltaisessa seremoniassa Brysselissä, ja heitä esitellään eri julkaisuissa. EUROOPANLIIKKUJANVIIKON palkinnon voittaneelle annetaan video, jolla se voi edistää saavutuksiaan kestävästä kaupunkiliikenteestä osajana Euroopassa.

Kelpoisuusehdot

Paikalliset viranomaiset voivat hakea EUROOPANLIIKKUJANVIIKON palkintoa täyttäessään seuraavat ehdot:

1. Ne ovat ilmoittautuneet verkossa osoitteessa www.mobilityweek.eu
2. Ne ovat lähettäneet allekirjoitetun peruskirjan (charter).
3. Ne ovat *Golden Participant -osallistujia* eli ne täyttävät kaikki kolme ehtoa.
4. Ne sijaitsevat EU 28 jäsenvaltioissa, EU:n ehdokasmaissa, mahdollisissa EU:n ehdokasmaissa, jotka kuuluvat vakaus- ja assosiaatioprosessiin (SAP), Euroopan talousalueen (ETA) maissa tai Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) maissa. Näitä maita ovat seuraavat: Alankomaat, Albania, Belgia, Bosnia ja Hertsegovina, Bulgaria, entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia, Espanja, Irlanti, Islanti, Italia, Itävalta, Kosovo*, Kreikka, Kroatia, Kypros, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Malta, Montenegro, Norja, Puola, Portugali, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Serbia, Slovakia, Slovenia, Suomi, Sveitsi, Tanska, Tšekin tasavalta, Turkki, Unkari, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta.

Arviointikriteerit

Riippumaton kaupunkiliikenteeseen erikoistuneiden asiantuntijoiden tuomaristo arvioi seuraavia asioita:

1. Vuosittaista teemaa koskevien toimien laatu.
2. Tapahtumia ja yleisön osallistamista koskeva toimintasuunnitelma.
3. Viestintästrategia.
4. Pysyvien toimenpiteiden vaikutukset.
5. Paikallisten sidosryhmien kanssa solmittujen kumppanuuksien laajuus.

* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Hakumenettely

Paikallisten viranomaisten, jotka haluavat hakea EUROOPANLIIKKUJANVIIKON palkintoa, on täytettävä seuraavat ehdot:

1. Niiden on täytettävä hakulomake englanniksi (enintään 20 sivua) ja annettava tiedot paikallisesta viranomaisesta, tapahtumista ja toimista, toteutetuista pysyvistä toimenpiteistä sekä yhteistyökumppaneiden luonteesta ja panostuksesta.
2. Niiden on lähetettävä sähköpostitse hakemus, digitaalinen kopio allekirjoitetusta sitoumuksesta ja kartta alueesta, joka suljettiin moottoriliikenteeltä Auton vapaapäivänä.
3. Niiden on toimitettava tukiaineistoa, kuten viestintätyökaluja, lehtileikkeitä, videoita ja kuvia (mieluiten tarkkoja), 15. marraskuuta mennessä.

Hakulomake täytetään verkossa.

Palkintoseremonia ja palkinto

EUROOPANLIIKKUJANVIIKON palkintoseremonia pidetään Brysselissä. Paikalla on myös EU:n liikennekomissaari. Voittanut paikallisviranomainen saa enintään kolme minuuttia kestävästä mainosvideon, jossa esitellään sen saavutuksia kestävästä kaupunkiliikenteen Euroopan mestarina.

SEITSEMÄN PÄIVÄÄ KESTÄVÄÄN LIKKUMISEEN LIITTYVÄÄ TOIMINTAA

Kaupungit voivat järjestää toimia, jotka liittyvät kestävästä kaupunkiliikenteen aiheisiin.

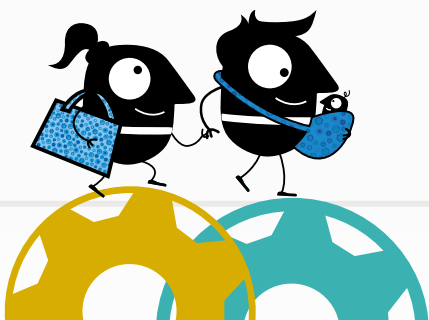
Kolme tärkeintä kestävästä liikennemuotoa eli julkinen liikenne, pyöräily ja kävely sekä niiden väliset yhteydet (intermodaalisuus) muodostavat luonnollisesti useimpien toimien perustan.

Kaupungit voivat valmistella kiinnostavaa seitsemän päivän ohjelmaa järjestämällä ylimääräisiä Auton vapaapäiviä tai painottamalla jotakin muuta temaattista tapahtumaa, jolla on enemmän merkitystä paikallisen kontekstin kannalta.

EUROOPANLIIKKUJANVIIKON käynnistäminen

Yleisö- ja mediatapahtumat 16. syyskuuta eli EUROOPANLIIKKUJANVIIKON ensimmäisenä päivänä sopivat loistavasti kampanjan käynnistämiseen seuraavilla toimilla:

- Erikoistarjoukset, kuten alennetut julkisen liikenteen hinnat.
- Lisäpalvelut (tiheämmät vuorovälit, sukkulointipalvelut, kartat, reittineuvonta ja niin edelleen).
- Intermodaalisuuden edistäminen.
- Autonsa kotiin jättäneiden palkitseminen ja haastatteleminen, jolloin he voivat kertoa valitsemistaan vaihtoehtoisista kulkutavoista ja niiden toimivuudesta.
- Kaupungin suunnitteleminen pysyvien liikkumistoimien käynnistäminen.

Julkinen liikenne

Julkisen liikenteen käyttö liikkumistarpeiden täyttämiseksi on EUROOPANLIKKUJANVIIKON keskeinen teema. Julkisen liikenteen tulisi kuulostaa samalta kuin vapaus.

Kaikki julkisen liikenteen toimijat voivat hyödyntää EUROOPANLIKKUJANVIIKKOA edistääkseen intermodaalisia ratkaisuja ja osoittaakseen, että ne ovat todellinen vaihtoehto yksityisautoilulle.

Seuraavassa on toimia, jotka auttavat järjestämään onnistuneita julkisen liikenteen tapahtumia. Niiden tarkoituksena on herättää television, radion ja sanomalehtien huomio.

Älykkäitä työmatkoja

Huomioitavia toimia:

- Neuvottele suurten työpaikkojen lähellä olevista pysäkeistä liikenteenharjoittajien kanssa.
- Anna taloudellista tukea eli korvauksia.
- Tarjoa kyyti kotiin hätätilanteissa.
- Myönnä erikoistarjouksia.
- Tarjoa tietoa julkisesta liikenteestä.
- Järjestä räätälöityä reittineuvontaa.
- Tarjoa työpäivän jälkeen juomia läheisillä pysäkeillä tai bussissa.
- Mainosta suunniteltuja toimia vilkkailla reiteillä.
- Aseta työmatkahaaste.
- Edistä intermodaalisuutta.
- Järjestä julkisen liikenteen toimijoiden ja työmatkalaisten välillä keskustelu siitä, miten julkisen liikenteen käyttöä voisi lisätä ja mitä etuja siitä olisi eri osapuolille.

Intermodaalisuus

- Kävely tai pyöräily julkisen liikenteen yhteydessä voi tehdä viimeksi mainitusta houkuttelevampaa:

	Keskiarvo nopeus	Kuljettu etäisyys 10 minuutissa	Vaikutus alue
Kävely	5 km/t	0,8 km	2 km ²
Pyöräily	20 km/t	3,3 km	32 km ²

- Pyöräilyä ja julkista liikennettä voidaan edistää sallimalla polkupyörät kulkuvälineissä ruuhka-aikojen ulkopuolella ja rakentamalla julkisen liikenteen pysäkeille uusia pyörätelineitä.
- Matkustajille voidaan kertoa autojen yhteiskäyttö- ja kimpapakyytijärjestelyistä. Uudet suunnitelmat ovat aina tervetulleita.
- Vaihtopysäkeillä voidaan näyttää tietoja taksien jakamisesta.
- Tiedotusjärjestelmät voivat ylittää kulkumuotojen väliset rajat, jolloin esimerkiksi linja-autojen työntekijät voivat antaa tietoja junista ja päinvastoin.

Esteetön julkinen liikenne

Esteetön liikkuminen on kansalaisoikeus, ja se turvaa sosiaalisen osallisuuden. Lisäksi terveidenkin matkustajien määrä kasvaa esteettömämmässä julkisessa liikenteessä. Tarvittavat toimet:

- Mukauta bussipysäkkejä ja sovita jalkakäytävän korkeus bussin oveen.
- Sijoita bussipysäkkejä suurten yritysten lähelle.
- Lisää tietoisuutta vammaisten oikeuksista.
- Tarjoa aikataulut ja muut tiedot helppokäyttöisessä muodossa (esimerkiksi suurin kirjaimin, Braille-kirjoituksena ja äänitteinä).
- Mukauta infrastruktuuria esteettömyyttä varten (matalalattiabussit, hissit, rampit ja niin edelleen).
- Tiedota esteettömyystasosta esimerkiksi verkkosivustoissa, mobiilisovelluksissa ja lehtisissä.
- Tee yhteistyötä vammaisjärjestöjen kanssa.

Turvallisuus

UITP:n (*L'Union Internationale des Transports Publics*) mukaan liikenneonnettomuuksissa kuolee Euroopassa vuosittain yli 27 000 ihmistä. Kuolonuhrien ja automatkojen määrien välillä on suora yhteys. Onnettomuudet ovat EU:ssa pääasiallinen nuorten kuolleisuuteen vaikuttava syy.

Edellä olevat luvut voidaan noteerata suhteessa paikallisiin tilastoihin.

Muita mahdollisia toimenpiteitä ovat turvallisuus- tai tiedotusvastaavien nimeäminen sekä turvallisten ja houkuttelevien kävelyreittien luominen alueelle.

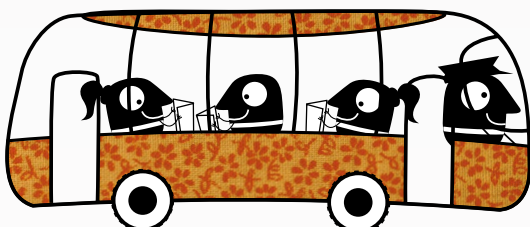
Matkustajatiedot

- Ota käyttöön uudenlaisia aikatauluja, verkkosivustoja tai sovelluksia.
- Avaa multimodaalisia tiedotuspalveluita.
- Selvitä, mitä asiakkaat ajattelevat.

Viestintä asiakkaiden ja henkilöstön kanssa

Koko EUROOPAN**LIKKUJAN**VIIKON onnistuminen edellyttää, että työntekijöillä on hyvät tiedot aiheesta. Toimia edistää tätä:

- Vierailut julkisen liikenteen valvontatoimistoon sekä muun muassa vuorovälejä, nopeuksia ja reittejä koskevat selvitykset.
- Näyttely innovatiivisista julkisen liikenteen välineistä tai prototyypeistä säännöllisillä reiteillä.
- Selvitykset uusien linjojen rakentamisesta johtuvista häiriöistä tai vierailut metron/raitiovaunun rakennustyömaalla.

Pyöräily

Pyöräily liittyy kaikkiin niihin näkökohtiin, jotka tekevät kaupungista miellyttävän. Pyörät säästävät tilaa ja energiaa, eivätkä ne aiheuta sen enempää melua kuin saasteitakaan. Pyöräily edistää kestävää liikkumista ja hyvinvointia. Lisäksi se on tehokasta ja terveellistä.

Kaikkien tässä lueteltujen toimiehdotusten tarkoituksena on kiinnittää huomiota pyöräilyn etuihin.

Pyöräily ja älykkäät työmatkat

Työpaikan pyöräilyinfrastruktuurin ja -turvallisuuden parantaminen ja aloitteiden tekeminen työmatkapyöräilyn edistämiseksi edellyttävät seuraavia asioita:

- Perusta pyöräilyä koskeva tiedotuspiste vilkkaaseen paikkaan, jossa henkilöstö ja yleisö pääsevät käyttämään sitä.
- Laadi ”kummisuunnitelma”. Uusi pyöräilijä kulkisi työpaikalle ”kumminsa” kanssa, minkä jälkeen häntä voisi haastatella kokemuksesta.
- Järjestä työpaikkapyöräilyn päivä, jonka aikana tarjotaan työmatkalaisille kaikenlaisia kannustimia pyörän käyttöön.
- Toteuta työmatkahaaste sen osoittamiseksi, että pyöräily on paitsi edullisin ja terveellinen, usein myös nopein kulkumuoto.
- Tarjoa työhön pyöräileville aamiaista.
- Pidä pyöräilyvaatteiden muotinäytös tai kehitä pyöräilyvarusteita (esimerkiksi yrityksen logolla varustettu sadetakki).
- Anna pyöräilymyönteisille yrityksille kunniamaininta tai palkinto.
- Jaa tietoa turvallisista työmatkapyöräilyn reiteistä yhteistyössä paikallisen poliisin tai liikennesuunnitteluviraston kanssa.

Pyöräilyinfrastruktuuri

- Perusta pyöräilyä koskeva infopiste tai -tiski, jolta esimerkiksi työntekijät, asukkaat ja vierailijat saavat tietoa.
- Solmi yhteistyösuhteita yrityksiin suihkutilojen ja pukuhuoneiden hankkimiseksi pyöräilijöille.
- Asenna turvallisia ja suojattuja pyörien pysäköintitiloja.
- Hanki pyöriä julkiseen tai yrityksen omaan pyörävarastoon.
- Ota käyttöön julkinen polkupyörien korjauspalvelu.
- Siirrä pyörien pysäköintipaikkoja julkisten hallintorakennusten, toimistojen ja kauppakeskusten sisäänkäynneille.

”Kokeile ja aloita päivittäinen pyöräily!”

- Järjestä yhteistyössä paikallisten pyöräilyjärjestöjen kanssa tiedotustilaisuuksia siitä, miten auton käytöstä voi siirtyä pyöräilyyn. Kohderyhmäksi kannattaa ottaa erityisesti enintään viiden kilometrin päässä työpaikalta asuvat.
- Järjestä pyöräilijöille tarkoitettu muotinäytös tai näyttely pyörien prototyypeistä ja vanhoista pyöristä.

- Pyydä paikallisia pyöräilyjärjestöjä, pyöriä vuokraavia palveluita sekä urheiluvälineisiin erikoistuneita yrityksiä tarjoamaan polkupyörien korjaus- ja huoltopisteitä.
- Pyydä paikallisia pyöräilyjärjestöjä tai poliisia merkitsemään pyöriä koodeilla varkauden varalta.
- Kutsu asukkaat mukaan päivittäin pyöräilevien kierrokselle ja pyydä osallistujia kiinnittämään selkäänsä juliste, joka osoittaa heidän päivittäin pyöräilemänsä matkan. Kaikki julisteet pannaan esille näyttelyyn kierroksen päätteeksi.
- Laadi pyöräilyyn kannustava ohjelma yhteistyössä paikallisten kauppiaiden kanssa.

Kävely

Seuraavilla toimilla voidaan tuoda esille kävelyn merkitystä kulkumuotona. Ehdotetut toimet voidaan toteuttaa nopeasti, eivätkä ne edellytä fyysistä läsnäoloa. Ne on kuitenkin tarkoitettu tekemään ihmisiin pysyvä vaikutus ja keräämään tiedotusvälineiden huomiota.

Kävely ja älykkäät työmatkat

- Kannusta työpaikkoja palkitsemaan työhön kävelijät esimerkiksi aamiaisella.
- Kehota työpaikkojen johtoa palkitsemaan töihin kävelevät työntekijät rahallisilla kannustimilla.
- Kehota työpaikkoja antamaan lahja katujen puhtaanapidon työntekijöille, jotka huolehtivat yrityksen lähellä olevista alueista.
- Neuvo, miten pysäköintialueita voi muokata jalankulkijoiden eduksi.
- Pyydä toimitusjohtaja kävelylle yrityksen toimitilojen lähikaduille, jotta hän voi arvioida jalankulkijoiden pääsyä paikalle.
- Jaa tietoa turvallisista kävelyreiteistä.

Elävät kadut

- Pyydä kaupungin johtoa tutustumaan kaupunkiin jalkaisin ja arvioimaan ongelmia, kuten fyysisiä esteitä, halkeilleita katukäytäviä, luvatonta pysäköintiä ja roskaamista.
- Järjestä pysäköintipäivä (www.parkingday.org) ja kannusta asukkaita käyttämään pysäköintipaikkoja luovasti.
- Istuta puita vähemmän viehättävälle kadulle.
- Vihi käyttöön uusi alue, jolla nopeusrajoitus on 30 km/h.
- Yritä saada kauppiaat liittymään kampanjaan esimerkiksi paikallisen kauppakamarin kautta.

Kansalliset hallintoviranomaiset

- Liikenneministeri saattaa lapsia päivittäisellä koulumatkalla.
- Liikenneministeri tapaa vanhempia ja lapsia kaduilla, joiden nopeusrajoitus on 30 km/h, ja keskustelee heidän kanssaan paikallisista kävelyolosuhteista.
- Liikenneministeri omistaa lasten läsnä ollessa uuden sillan, jalankulkuväylän tai muun parannetun väylän kävelijöille.
- Liikenneministeri ja mahdollisuuksien mukaan muutkin valtionhallinnon virkamiehet kävelevät esimerkiksi työpaikalle ja sieltä kotiin tai bussi-/juna-asemalle.

- Sisäministeri osallistuu poliisin partiointiin ja auttaa ylläpitämään katujen turvallisuutta.
- Kansallinen hallitus esittelee määräyksiä, joissa veloitetaan pahimmista katuroskaamisen muodoista eli muovipusseista, savukeaskeista ja suklaapatukoiden kääreistä. Maksut on tarkoitus ohjata katujen parempaan ylläpitoon.

Kaikkia näitä toimia voidaan tietenkin soveltaa myös pormestareihin tai muihin paikallisiin päätöksentekijöihin.

Liikkumisen ohjaus

Liikkumisen ohjauksesta on tulossa kaupunkien älykkään ja kestävä kehityksen kannalta ratkaisevan tärkeä elementti. Sen pohjana on kysyntään perustuva lähestymistapa, jolla pyritään muuttamaan kulkutapavalintoja kestävien liikennemuotojen suuntaan.

Tässä lähestymistavassa yksi tärkeimmistä asioista ovat uudet kumppanuussuhteet. EUROOPAN-**LIIKKUJAN**VIIKOLLA paikalliset viranomaiset voivat luoda yhteyksiä kouluihin ja yrityksiin sekä toteuttaa koulujen liikkumissuunnitelmia ja työmatkasuunnitelmia.

Uudet joustavat kulkumuodot ovat tärkeässä osassa. Tähän kuuluvat kutsubussit, tarveperusteinen liikenne, taksien jakaminen, autojen yhteiskäyttö, liityntäpysäköinti sekä kaupunkien rahti- ja tavaratoimitukset.

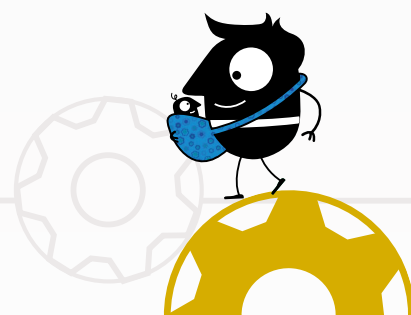
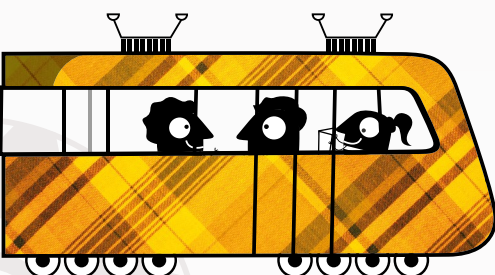
Toimintatapojen muutoksiin kannustavat työkalut perustuvat yleensä tietoon, viestintään, järjestykseen ja koordinointiin. Lisäksi työkaluja täytyy tuoda esille.

Työpaikkojen liikkumissuunnitelmat

- Tuo kestäviä työmatkoja esille kunnan tai yrityksen uutiskirjeissä.
- Myönnä palkintoja kestäville yrityksille.
- Tuo esille työnantajia, jotka toimivat aktiivisesti liikkumiseohjauksessa ja näyttävät hyvää esimerkkiä.
- Tarjoa karttoja ja helppokäyttöisyysoppaita tietyissä sijainneissa.
- Anna henkilökohtaista ovelta ovelle -reittineuvontaa.
- Järjestä yrityksessä liikkumisasioita käsittelevä kokous.
- Järjestä liikkumistapojen muutoksia koskeva tutkimus.
- Perusta työryhmä, joka käsittelee liikkumisasioita.
- Nimitä liikkumiskoordinaattori tai vastuhenkilö.

Yleiset toimet

- Järjestä pyöräilypäivä, jonka aikana työntekijöitä palkitaan joustavilla työajoilla, aamiaisilla, T-paidoilla, live-musiikkiesityksillä, suihkuilla, hieronnoilla, pyörävarkauksia estävällä koodilla ja niin edelleen.
- Tee yhteistyötä IT-palveluntarjoajien ja -yritysten kanssa (kansallisen) etätyöpäivän järjestämiseksi.

- Pyydä paikallista kuuluisuutta kertomaan, että hän pyöräilee/kävelee töihin tai kulkee töihin julkisilla liikennevälineillä.
- Palkinto työpaikalle, joka pyrkii tehokkaimmin edistämään kestävästä liikkumisesta.
- Järjestä yrityksille kestävä liikenteen päivä. Työntekijät voivat kävellä, pyöräillä, käyttää julkista liikennettä tai kulkea kimpakyydillä.
- Palkitse työmatkalaiset, joilla on kausilippu.
- Tarjoa ruuhkiin juuttuneille kuljettajille stressipalloja.
- Kehitä kunniamaininta pyöräilymyönteisille työpaikalle.
- Esittele/käynnistä kimpakyytialoitteita yrityksissä.
- Pyydä yrityksiä tarjoamaan työntekijöilleen polkupyöräetua.
- Yritysten matkustusohjeet: uusien toimenpiteiden testaaminen EUROOPANLIIKKUJANVIKKO.

Kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmat (SUMP:t)

EUROOPANLIIKKUJANVIKKO on suuri mahdollisuus, joka herättää kiinnostusta kestävästä kaupunkiliikenteen suunnitelmiin. Suunnitelmia voi tuoda esille esimerkiksi seuraavilla toimenpiteillä:

- Pystytettävä näyttely, jossa esitellään liikenteen mahdollisia kehitysskenaarioita ja valittua skenaariota.
- Järjestettävä kaupunkiliikenteen suunnitelmaa koskeva konferenssi.
- Järjestettävä kaupunkiliikennettä koskevia tapaamisia naapurustossa.
- Esiteltävä/toteutettava kaupunkiliikenteen suunnitelmassa olevia toimia (esimerkiksi uudet bussireitit, uudet liityntäpysäköintitilat, pyöräilyreitit, viherkäytävät ja työmatkasuunnitelmat) sekä kerrottava näistä innovaatioista yksityiskohtaisesti.

Auton vastuullinen käyttö

EUROOPANLIIKKUJANVIKKON tarkoituksena ei ole pelkästään kestävien kulkumuotojen edistäminen, vaan myös auton vastuullisen käytön tukeminen, jotta myös autoaan toisinaan tarvitsevat voisivat olla mukana kehittämässä kestävämpää kaupunkiympäristöä.

Harkittavissa on laaja toimivalikoima seuraavan luettelon mukaisesti. Ne vaihtelevat taloudellisesta ja turvallisesta ajotavastaauto liikenteen päästöjen vähentämiseen (millä on suora vaikutus ilmastoon ja ilmanlaatuun) sekä autokohtaisen matkustajamäärän kasvattamiseen.

Tässä lueteltujen toimien järjestäminen ei ole pelkästään paikallisten viranomaisten vastuulla, vaan ne voidaan toteuttaa yhdessä erilaisten paikallisten kumppaneiden kanssa.

Säästä polttoainetta

- Pyydä autoliikkeitä tai -valmistajia esittelemään polttoainetta säästäviä autoja.
- Kehota autokouluja tarjoamaan energiatehokkaita koulutuspäiviä (opettamaan taloudellista ajotapaa).

- Edistä taloudellista ajotapaa ammattikuljettajien, kuten koulubussien kuljettajien, taksinkuljettajien sekä yritysten ja laitosten kuljettajien, keskuudessa.
- Käynnistä paikallisten huoltoasemien kanssa kampanja, jolla kannustetaan tarkistamaan ren-
gaspaine säännöllisesti (alle 0,4 baarin paine tarkoittaa, että polttoainetta kuluu 10 prosenttia
enemmän).

”Anna autolle vapaapäivä”

- Järjestä kilpailuja, joissa autoilijat luovuttavat ajokorttinsa tietyksi ajaksi ja saavat vastineeksi lipun julkiseen liikenteeseen.
- Esittele kuljetuspyöriä ja/tai havainnollista sitä, miten kuljetuspyörällä voi toimittaa tavaroita.
- Pyydä päivittäin pyöräileviä kertomaan päivärutiinistaan ja kokemuksistaan esimerkiksi lasten ja tavaroiden kuljettamisesta, vapaa-ajan matkoista ja asianmukaisen vaatetuksen valitsemisesta.
- Julkaise autoilijan etikettiopas, jossa on tietoa useimmista edellä mainituista asioista, kuten polttoaineen säästämistä, melun vähentämisestä, vettä kierrättävistä autopesuloista ja pysäköintialueista.
- Kun liikennetietoja lähetetään paikallisessa radiossa, kehota autoilijoita noudattamaan vaihtamaan ja yhdistelemään eri kuljetusmuotoja oikealla tavalla halutessaan välttää liikenneuhkat.

Autojen yhteiskäyttö ja kimppekyydit

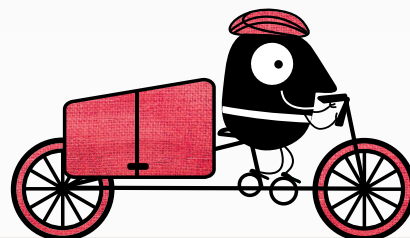
- Edistä auton älykästä käyttöä esittelemällä autojen yhteiskäyttö- ja kimppekyytijärjestelmiä.
- Pyydä autojen yhteiskäyttöjärjestelmää käyttäviä paikallisia yrityksiä kertomaan tuloksistaan.
- Jos kaupungissa ei ole autojen yhteiskäyttöjärjestelmää, käynnistä EUROOPANLIKKUJAN-
VIKKOLA kysely, joka auttaa tunnistamaan mahdolliset yhteiskäyttäjät myöhemmin perus-
tettavaa järjestelmää varten.
- Anna paikalliseen autojen yhteiskäyttöjärjestelmään osallistuvien kertoa kokemuksistaan (esi-
merkiksi paikallisen sanomalehden haastattelussa).
- Esittele kimppekyytien hakujärjestelmiä.

Pysäköinti

- Ota käyttöön uusia pysäköinti- tai pysäköintikieltoalueita.
- Valvo pysäköintirikkeitä tarkemmin.
- Anna tietoa pysäköintimääräyksistä.

Vastuullinen työmatka-autoilu

- Järjestä sähköajoneuvojen testauspäivä.
- Ota käyttöön joustavat työajat ruuhkien vähentämiseksi tiettyinä aikoina.
- Varaa parhaat pysäköintipaikat (lähimpänä sisäänkäyntiä) kimppekyytiläisille.
- Tarjoa kimppekyytiläisille takuuvarma kyyti kotiin hätätilanteissa.
- Siirrä pysäköintialue kauemmaksi toimiston sisäänkäynnistä.
- Toteuta sisäänkäynnin luona kysely siitä, kuinka moni muuttaa kulkutottumuksiaan, ja julkaise
tärkeimmät tulokset.

Vaihtoehtoenergia-ajoneuvo

- Omista vastuulliseen auton käyttöön liittyviä tapahtumia puhtaille ajoneuvoille (mahdollisesti yhdessä kansallisen tason kanssa) sekä sähkö-, hybridi- ja kaasujoneuvoille. Järjestä tilaisuuksia, joissa yleisö voi katsella ja kokeilla vaihtoehtoenergia-ajoneuvoja.
- Tarkista, voisiko kaupunginjohtaja käyttää EUROOPANLIIKKUJANVIIKOLLA tai ainakin sen yhden päivän ajan sähköautoa television, radion ja sanomalehtien huomion kiinnittämiseksi EUROOPANLIIKKUJANVIIKON viesteihin ja puhtaiden ajoneuvojen tarjoamiin ratkaisuihin.
- Järjestä vaihtoehtoenergia-ajoneuvoedistävien tahojen ja virkamiesten välillä aamiaiskeskustelu siitä, miten näiden ajoneuvojen käyttöä ja myönteisiä vaikutuksia eri osapuolille voisi lisätä.
- Osoita tietty paikka toimituksia varten. Autottoman alueen ulkopuolelta voidaan varata laiturit tai pysäköintialue kauppohen tavaratoimituksia varten. Vaihtoehtoenergia-ajoneuvot voisivat sitten kuljettaa tavarat kauppoihin.
- Perusta palvelu, jossa tavarat toimitetaan asiakkaille vaihtoehtoenergia-ajoneuvoilla. Ostosten kuljetus käteville pysäköintialueille tulisi sisällyttää palveluun.

Vapaa-aika ja shoppailu: Älykästä ja Kestävää Liikkuvuutta Paikallisen Talouden Vauhdittamiseksi

Vapaa-ajan viettoon tai ostosten tekoon tarkoitettuille alueille voi kulkea kestävillä liikennevälineillä. Tämä ei koske vain tapaa, jolla ihmiset liikkuvat vaan myös tavarankuljetusta kaupunkialueilla; Vrije Universiteit Brusselin tutkimuksen ja Cyclelogistic-hankkeen kokemusten mukaan 50–70 prosenttia Euroopan kaupunkien tavaraliikenteestä voitaisiin kuljettaa (kuljetus)polkupyörillä. Aihe tukee paikallisten yhteistyökumppaneiden löytämistä, koska ne voivat mainostaa palveluitaan.

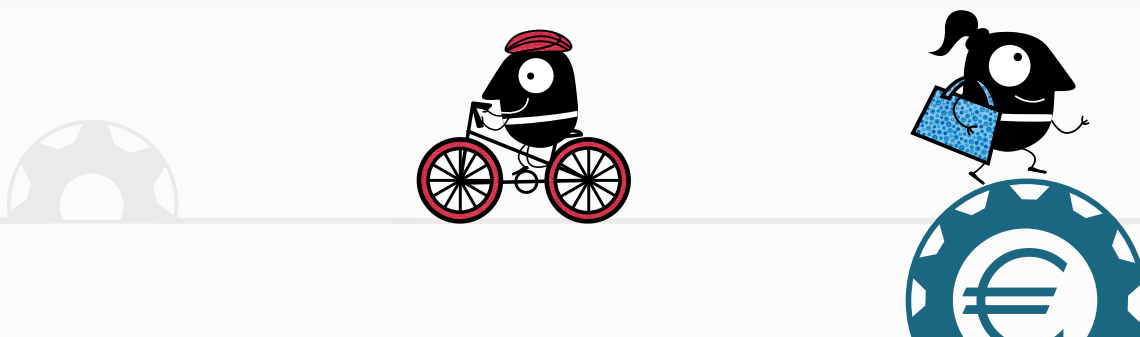
Tutustu kaupunkiin

Rohkaise asukkaita tutustumaan kaupunkiinsa toisesta näkökulmasta. Vapaa-ajan toiminnassa voi tutustua kaupunkiin turvallisesti ja nauttia hiljaisemmasta ympäristöstä autojen puuttuessa.

- Erityiset sukkulointipalvelut kaupunkiin tutustumista varten.
- Matkaoppaiden tai vaelluskerhon järjestämät kierrokset.
- Kävelytapahtumat yhteistyössä esimerkiksi urheilukauppojen, koulujen ja yhdistysten kanssa.
- Hotelliavaimet, joilla pääsee käyttämään myös julkista liikennettä, polkupyörien vuokrauspalveluita ja autojen yhteiskäyttöjärjestelmiä.

Yhteisölliset toimet

- Pyydä yhdistyksiä, kouluja, ruoka-alan toimijoita ja vastaavia tahoja järjestämään maksuton aamiainen tai jättimäinen eväsretki lounaalle/iltapäiväksi.
- Järjestä julkisilla paikoilla ilmaisia konsertteja, teatteriesityksiä, katutaidetta, klovneja ja vastaavaa ohjelmaa.
- Järjestä pääaukiolle tyhjä seinä, jolle ihmiset voivat jättää mielipiteitään.
- Pyydä paikallisia urheiluseuroja ja/tai urheilukauppoja järjestämään kaduilla esittelyitä esimerkiksi jalkapallosta, koripallosta, (ranta)lentopallosta, rullalautailusta ja rullaluistelusta.
- Tarjoa erityisiä kulkumuotoja, kuten hevosekärryjä, turistijunia ja aurinkokäyttöisiä veneitä.

Shoppailu

Autottomien alueiden käyttöönotto voi huolestuttaa joitakin kauppiaita. Tämän vuoksi heidät onkin otettava mukaan järjestelyihin mahdollisimman varhain.

- Toimita erityisesti kaupoille virallisia asiakirjoja, joissa neuvotaan, miten kaupungin keskustaan pääsee ilman autoa.
- Yhdistä bussi-, raitiovaunu- tai metropysäkin nimi liikkeeseen.
- Mainosta keskustan kauppiaita EUROOPANLIKKUJANVIIKON markkinoinnissa. Aseta esimerkiksi liikkeiden logot autottoman alueen karttaan ja mainitse ne paikallisradiossa autottomasta päivästä ilmoittamisen yhteydessä sekä ohjaa ihmiset kauppoihin asettamalla kaduille mainosjulisteita tms.
- Osoita tietty paikka toimituksia varten. Puhtaat ajoneuvot voisivat kuljettaa tavarat kauppoihin.
- Perusta palvelu, jossa tavarat toimitetaan asiakkaille puhtailla ajoneuvoilla.
- Perusta päästötön toimituspalvelu. Järjestä nouto-/jättopaikka, jossa on jatkuvasti henkilöstöä sekä kylmälaukkuja jääkaappitavaran säilytystä varten. Joukko kuljetuspyöriä yhdistää kaupat ja asiakkaat toisiinsa.
- Jaa kaupoissa julkisen liikenteen lippuja ennen EUROOPANLIKKUJANVIIKKOJA ja sen aikana.
- Pyydä keskustan liikkeitä järjestämään arvontoja. Palkinnoilla olisi merkitystä EUROOPANLIKKUJANVIIKON kannalta, ja ne voisivat olla esimerkiksi polkupyöriä tai rullaluistimia.
- Rohkaise liikkeenharjoittajia ottamaan autoilta vapautunutta julkista tilaa käyttöönsä myyntitilojen jatkeeksi (terassit tai myyntikojut kadulla). EUROOPANLIKKUJANVIIKOSTA ei kuitenkaan pitäisi tehdä markkinointiin tarkoitettua suurta kaupallista tapahtumaa.

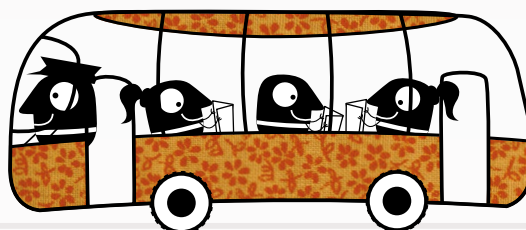
Lisää esimerkkejä älykkään ja kestävästä kaupunkiliikenteen taloudellisesta hyödyistä paikallistaloudelle on saatavilla temaattisissa ohjeissa.

Liikkuminen ja terveys

Euroopan teillä kulkevien ajoneuvojen määrä jatkaa kasvuaan, mikä heikentää kaupungeissa asuvien elämänlaatua (melu, ilmansaasteet, onnettomuudet, stressi ja niin edelleen).

Liikenteen terveysvaikutukset kohdistuvat suurimpaan osaan väestöstä, erityisesti haavoittuviin ryhmiin, kuten lapsiin ja vanhuksiin. Jotkin liikennestrategioiden vaikutukset ihmisten terveyteen tunnetaan hyvin. Ne vaihtelevat liikennemelun aiheuttamasta rasituksesta hengityselinten sekä sydän- ja verenkiertoelimien sairauksiin.

Paikalliset terveyspalvelut, sairausvakuutusyhtiöt, lääkäriliitot ja urheilujärjestöt voivat olla sopivia kumppaneita järjestettäessä liikkumiseen ja terveyteen liittyviä toimia.

Ympäristöhaitat

Paikallisten viranomaisten täytyy suojella asukkaita ympäristön melulta ja huonolta ilmanlaadulta. On olennaisen tärkeää järjestää näistä aiheista koulutustoimintaa.

- Pyydä ilmanlaadun valvontaverkostoa, ympäristö- ja/tai energiavirastoa (EEA, IEE) sekä melua koskevia tiedotus- ja aineistokeskuksia (INCE, CIDB) järjestämään ilmaa ja melua koskeva näyttely.
- Pyydä poliisia ja/tai katsastuskeskuksia tarjoamaan autojen päästötestausta pysäköintialueilla.
- Selitä, miten ilmanlaadun valvontajärjestelmiä käytetään ja miten tietoja tulkitaan.
- Esitä toimia, joiden tarkoituksena on vähentää melua ja parantaa ilmanlaatua.

Kävelyn ja pyöräilyn edut

Tutkimukset ovat osoittaneet, että riittävästi liikuntaa harrastavat työntekijät ovat terveempiä, työskentelevät tehokkaammin ja jäävät vuosittain harvemmin sairauslomalle. Toimiin voi sisältyä seuraavaa:

- Pyydä sairausvakuutusorganisaatioita antamaan tietoa liikunnan terveyshyödyistä, liikkumattomuuden terveysriskeistä ja kustannuksista sekä liikunnan sisällyttämisestä päivittäisiin toimiin.
- Järjestä lääkäreiden kanssa keskustelu, jossa korostuvat liikenteen kielteiset vaikutukset terveyteen.
- Pyri lisäämään terveystietoisuutta pyytämällä sairaalaa/lääkäreitä tarjoamaan terveystarkastuksia (esimerkiksi verenpaine, verenkierto, paino ja luumassa).
- Pyydä urheilujärjestöjä esittelemään toimintaansa.
- Kutsu urheiluseuroja, yrityksiä, kouluja ja muita tahoja mukaan kilpailuihin.
- Pyydä sopivia organisaatioita rakentamaan leikkipaikkoja, jotka kannustavat lapsia liikuntaan ja voimisteluun.
- Pyydä kävelyn terveysvaikutuksia painottavia ryhmiä pitämään esityksiä, jotka kannustavat kävelemään.
- Terveysministerin tai terveysasioista vastaavan apulaiskaupunginjohtajan tulisi osallistua terveyttä edistävään kävelyretkeen.
- Aiemmin toteutetut tai suunnitellut toimet jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden tilanteen parantamiseksi (esimerkiksi liikenteen rauhoittaminen, jalankulkualueet, suorat/ylimääräiset reitit tai pyöräily- ja kävelyverkot).
- Järjestä kuntovalmennusta (yhteistyössä sairausvakuutusyhtiöiden kanssa).

Viherkäytävät

Viherkäytävällä tarkoitetaan reittiä, joka on varattu pelkästään muulle kuin moottoriliikenteelle. Viherkäytävät parantavat sekä ympäristön tilaa että lähialueiden elämänlaatua. Näiden reittien tulee täyttää tarvittavat leveyttä, kaltevuutta ja pinnan laatua koskevat edellytykset, jotta reitit ovat sekä käyttäjäystävällisiä että mahdollisimman turvallisia kaikenlaisille kulkijoille.

(Lillen julistus, 12.9.2000)

Tarkoituksena on kannustaa organisaatioita ottamaan viherkäytäviä käyttöön ja yleisöä löytämään ne.

Tietoisuuden yleinen lisääminen

- Järjestä kävely-/pyöräretkiä tai piknikkejä nykyisille ja (varauksin) epävirallisille viherkäytävillä paikallisten edustajien kanssa. Esimerkiksi seuraavat sidosryhmät voivat hyödyntää viherkäytäviä tapaamispaikkoina:
  - Liikuntarajoitteiset, ikäihmiset ja niin edelleen.
  - Taiteilijat, urheilijat, poliitikot, paikalliset kuuluisuudet ja niin edelleen.
  - Käytettyjen polkupyörien myyjät.
  - Media ja toimittajat.
- Käytä viherkäytävää koululaisten ulkoilmaluokkana matematiikassa, maantieteessä, paikallishistoriassa ja luonnontiedossa.
- Järjestä viherkäytävien vapaaehtoinen siivoustempaus.

Liikkumisen ja ympäristön harmoniaa

- Viherkäytävät seurailevat tyypillisesti rautateitä tai vesistöjä tai kulkevat metsien tai luonnonsuojelualueiden poikki. Ne antavat hyvän tilaisuuden tutustua luontoon opastettujen kierrosten tai kasvillisuutta koskevien julkaisujen avulla.
- Lisäksi paikallista perintöä voi esitellä viherkäytävien varrella olevien suojelukohteiden avulla.

Paikallisten tai alueellisten viranomaisten toiminta

Kun viherkäytäviä on:

- Tee teiden ja viherkäytävien risteyksistä turvallisia.
- Varmista turvalliset kulkuväylät koulujen ja vastaavien paikkojen lähellä.
- Laadi koulun tai yrityksen liikumissuunnitelma, jossa otetaan paikalliset viherkäytävät huomioon.
- Julkaise viherkäytäviä edistäviä aloitteita.
- Juhlista viherkäytävän tai sellaisen osan käyttöönottoa.
- Huomioi tilat, joita viherkäytävillä otetaan käyttöön: pysähdyspaikat ja ”pyöräilijöiden lepopaikat”.

Kun viherkäytäviä ei ole:

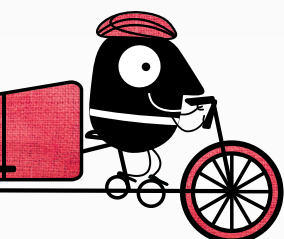
- Esittele yleisölle viherkäytävien käyttöönottohanke.
- Hanki maata viherkäytäviä varten, avaa viherkäytävien osia ja luo paikallinen viherkäytäväverkosto.
- Anna yritysten sponsoroida uusien viherkäytävien kehittämistä.

Viherkäytäväkartta on käytettävissä European Greenways Association -verkkosivustossa osoitteessa www.aevv-egwa.org/

PYSYVÄT TOIMET

Osallistuvia paikallisia viranomaisia pyydetään toteuttamaan vähintään yhden uuden toimen, joka edistää siirtymistä yksityisautoilusta ympäristön kannalta kestäviin kulkumuotoihin.

Näiden toimien ei tarvitse olla kalliita. Ne osoittavat, että kaupunki on sitoutunut kestävään kaupunkiliikenteeseen. Mahdollisia pysyviä toimia ovat seuraavat:

Polkupyörille tarkoitetut tilat

- Pyöräilyverkoston ja palveluiden parantaminen (esimerkiksi laajennukset, uudistukset, tienviitat, pysäköinti ja lukot).
- Julkisten polkupyörien tai polkupyörien yhteiskäyttöjärjestelmien luominen.

Jalankulkualueet

- Jalankulkualueiden luominen tai laajentaminen.
- Infrastruktuurin parantaminen: ylikuskusillat, jalkakäytävät ja suojatiet sekä valaistus ja niin edelleen.
- Uusien viherkäytävien laajentaminen tai luominen.

Julkinen liikenne

- Julkisen liikenneverkoston parantaminen ja laajentaminen (ruuhkakaistat, uudet pysäkit, uudet linjat, varatut alueet ja niin edelleen).
- Vuorovälien tihentäminen, pikapalvelujen käyttöönotto ja niin edelleen.
- Ekologisten ajoneuvojen käyttö julkisessa liikenteessä.
- Mobiililippujen ja -palvelujen käyttöönotto.
- Integroidut palvelut erilaisissa julkisen liikenteen muodoissa.

Liikennettä rauhoittavat ja käyttöä vähentävät suunnitelmat

- Nopeuden alentamisohjelmat koulujen lähellä.
- Ulkoisten pysäköintialueiden vähentäminen.
- Liityntäpysäköintipaikkojen luominen.
- Pysyvät kulkurajoitukset kaupunkien keskustoissa.

Helppokäyttöisyys

- Helppokäyttöisyyssuunnitelmien käynnistäminen.
- Tilojen luominen liikuntarajoitteisille ihmisille.
- Arkkitehtuurista johtuvien esteiden poistaminen.
- Jalkakäytävien madaltaminen ja leventäminen.
- Pyörätuoliramppien luominen.
- Äänilaitteiden asentaminen liikennevaloihin.

Autojen uudet käyttö- ja omistustavat

- Autojen yhteiskäytön ja kimppakyytien verkkojärjestelmien käyttöönotto.
- Auton vastuullinen käyttö (esimerkiksi ekologinen ajotapa).
- Puhtaampien ajoneuvojen käyttö.

Rahdin jakelu

- Uudet rahdin jakelua koskevat määräykset.
- Puhtaampien ajoneuvojen käyttö.
- Purkupaikkojen luominen rahdin siirtoa varten.

Liikkumisen ohjaus

- Liikkumissuunnitelmia omaksuminen työpaikoilla ja kouluissa.
- Liikkumiskeskusten ja tietopalveluiden luominen.
- Koulutusaineiston laatiminen.
- Kaupunkiliikenteen suunnitelmat yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.
- Kannustimet ja bonukset työntekijöille.
- Helpompi pääsy yritykseen tai muille sosiaalisille alueille.

AUTON VAPAAPÄIVÄ

Kaupunkiin voidaan määrittää yksi autoton alue tai useita autottomia alueita. Alueet suljetaan moottoriliikenteeltä suurimmaksi osaksi päivää. Vain jalankulkijat, pyöräilijät sekä julkisen liikenteen ja puhtaisten ajoneuvojen (kuten LPG-, NVG- ja sähköautojen) käyttäjät sallitaan. Jos määritettyjä alueita on useita, jalankulkuväylät voivat yhdistää ne toisiinsa. Autottomia alueita voidaan myös tukea puskurialueella, jolla autoilijat saavat tarpeellisia tietoja.

Autottomien alueiden sijainti ja koko on valittava huolellisesti paikallisen kontekstin mukaan:

- Tiettyjen teemojen (esimerkiksi melun, ilmanlaadun mittauksen jne.) havainnollistaminen.
- Suunniteltuja toimenpiteitä (esimerkiksi jalankulkualueen käyttöönottoa) voidaan esitellä tai testata.
- Toimet erityisille kohderyhmille (kuten lapsille).
- Alueella sijaitsevat organisaatiot, jotka voisivat osallistua omalla toiminnallaan (esimerkiksi ravintolat ja urheilu).
- Kävijämäärä alueella tavallisena päivänä ja arvioitu lisäkävijöiden määrä.
- Ympäröivällä alueella tarvitaan pysäköintialueita.
- Yhteydet autottomien alueiden välillä.

Esteet ja tarkistuspisteet

Pääsyä autottomille alueille valvotaan, ja niille ajaminen estetään Seuraavien tukea tarvitaan:

- Paikallinen tie- ja/tai kaupunkiliikenteestä vastaava viranomainen.
- Kansallinen ja/tai paikallinen poliisi.
- Paikallisten viranomaisten työntekijät: kunnan työntekijöitä kannattaa ottaa mukaan koko kunnan osallistamista ja sisäisen viestinnän kannustamista varten.

Poikkeusluettelo

Sallituista ajoneuvoista on laadittava lyhyt luettelo. Puhtaiden ajoneuvojen (LPG, NGV, sähkö-autot ja niin edelleen) lisäksi poikkeuksia voidaan myöntää terveydenhuollon ammattilaisille, vammaisille ja kiireellisten korjaustöiden yhteydessä.

Hätäpalvelut (poliisi, palokunta, ambulanssi) sekä sähkö- ja työntekijät pääsevät alueelle automaattisesti.

Poikkeushakemukset, joita ei mainita edellä olevassa luettelossa, on osoitettava kunnan vastuulliselle osastolle. Poikkeusten määrä on pidettävä mahdollisimman pienenä.

Asukkaat

Asukkaita on kehotettava siirtämään autonsa päivää ennen tapahtumaa. Alueelle on ehkä varattava pysäköintipaikkoja ja toimijoiden kanssa on ehkä tehtävä sopimuksia.

Yhtenä vaihtoehtona olisi antaa asukkaiden ajaa autoillaan ulos alueelta, mutta he voisivat palata vasta tietyn kellonajan jälkeen. Tällöin heidän olisi pakko jättää autonsa pysäköintialueelle.

Toimitukset autottomille alueille

Toimitukset sallitaan tiettyyn aikaan asti (ei vielä määritetty) yleisten ehtojen mukaisesti. Päivätoimituksia tarvitsevia liikkeitä varten luodaan lastausalue alueen ulkopuolelle. Sieltä rahdin toimittavat perille polkupyörät tai puhtaat ajoneuvot.

Julkinen liikenne

Tehokkaiden vaihtoehtojen kulkutapojen tarjoaminen asukkaille edellyttää seuraavia asioita:

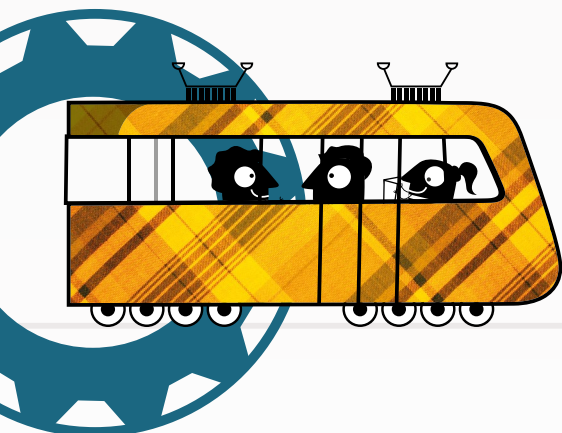
- Tiheämmät vuorovälit.
- Paremmat kulkumahdollisuudet liikuntarajoitteisille ihmisille.
- Erikoishinnat tai maksuton kuljetus.
- Erityiset aloitteet (yhdistetyt pysäköinti ja bussi- tai bussi- ja junaliput, elokuvateattereissa alennuksiin oikeuttavat liput, uima-altaat ja niin edelleen).

Kannattaa myös käyttää sukkulointipalveluita pysäköintialueiden ja keskustan tai tiettyjen reittien välillä (kaupunkikierrokset, kehätiet ja niin edelleen).

Puhtaammat ajoneuvot

LPG-, NGV- ja sähköajoneuvoja voidaan käyttää autottomilla alueilla seuraaviin tarkoituksiin:

- Tavaroiden toimitus kaupoille ja/tai asiakkaille.
- Määrätyt vaatimukset, jotka voidaan käsitellä yksilöllisesti muun muassa tarkistuskohdissa tai pysäköintialueilla.
- Asukkaat ja/tai vammaiset.

Polkupyörät

- Paikallisten pyöräilytahojen ja -järjestöjen osallisuus.
- Erityisenä kohteena kuljetuspyörien käyttö.
- Polkupyörien vuokraus- tai lainauspisteet liityntäpysäköinnin, juna-asemien ja bussipysäkkien yhteydessä.
- Yhdistetyt bussi- ja pyörä- tai pysäköinti- ja pyöräliput, auton avaimet tai rekisteriotteet pyörää vastaan ja niin edelleen.
- Katetut pyörien pysäköintitilat, joissa on henkilöstöä.
- Turvalliset, selkeästi merkityt pyöräilyreitit autottomien alueiden ulkopuolella, mieluiten erillään muusta infrastruktuurista.

Liityntäpysäköinti

Asukkaita voidaan rohkaista pysäköimään autonsa ja vaihtamaan julkiseen liikenteeseen rakentamalla lähioihin turvallisia pysäköintipaikkoja. Näissä pysäköintipaikoissa tulisi olla työntekijä, ja niiden aukioloaikojen tulisi vastata Auton vapaapäivän aikoja. Ne voivat olla maksuttomia (esimerkiksi yhdistettäessä pysäköinti ja bussi tai pysäköinti ja pyörälippu). Pysäköintitilat, jotka eivät sijaitse tavanomaisten julkisen liikenteen reittien varrella, tulisi varata erityisille sukkulointipalveluille.

Kätevät pysäköintipaikat

Autottomien alueiden lähelle tulisi perustaa erityisiä pysäköintialueita niille, joiden on pakko käyttää autojaan. Näillä alueilla voidaan tuoda henkilöitä, pysäköidä auto hetkeksi (alle tunnin ajaksi), helpottaa autojen yhteiskäyttöä tai toimittaa tavaroita. Alueita ei tule käyttää pitkäaikaiseen pysäköintiin, ja niillä on oltava henkilöstöä päivän ajan. Sukkulointipalveluita voidaan toimittaa näiltä pysäköintialueilta kaupungin keskustaan.

Asukkaiden pysäköintipaikat

Asukkaiden käyttöön on varattava pysäköintipaikkoja. Niiden tulisi olla autottomalla alueella tai sen lähellä (ja saatavilla vain ennen tapahtumaa tai sen jälkeen). Paikat tulisi avata vasta tapahtumaa edeltävänä päivänä ja pitää avoinna sen jälkeiseen päivään asti. Erityisten pysäköintimaksujen avulla voidaan rohkaista asukkaita jättämään autonsa pysäköintialueelle koko päiväksi. Pysäköintialueesta huolehtiva toimija antaa lisätietoja.

TIEDOTUS JA VIESTINTÄ

Kaikki viestintätyökalut ovat käytettävissä veloituksetta osoitteessa www.mobilityweek.eu. EUROOPANLIKKUJANVIIKON sähköinen uutiskirje ja seuraavat sosiaalisen median kanavat pitävät yleisön ajan tasalla uusimmista uutisista.

- www.facebook.com/EuropeanMobilityWeek
- <https://twitter.com/mobilityweek>
- www.youtube.com/user/europeanmobilityweek
- www.flickr.com/photos/europeanmobilityweek

Verkossa on tämän käsikirjan lisäksi saatavilla seuraavat materiaalit (jotkin myös paperiversioina):

- Teemakohtaiset ohjeet
- Esite
- Lehtinen
- Peruskirja
- Parhaiden käytäntöjen opas
- Viestinnän työkalupaketti, joka sisältää visuaaliset ohjeet ja tärkeimmät visuaaliset materiaalit (muun muassa Edgar-kuvat, logot, mallit)

Kaikki viestintäaineistot ovat saatavilla englanninkielisenä. Teemakohtaiset ohjeet, lehtinen, kampanjavideo ja tämä käsikirja ovat saatavilla 22:lla EU:n virallisella kielellä.

Kansallisia koordinaattoreita kannustetaan kehittämään muita työkaluja. Aiempien vuosien kokemus on osoittanut, että EUROOPANLIIKKUJANVIKKOA esittelevä lehdistöpaketti, jossa kuvataan kansallisen tason toimia ja omistetaan kullekin kumppanikaupungille oma sivu, on hyödyllinen työkalu.

Paikallinen tiedotus ja viestintä

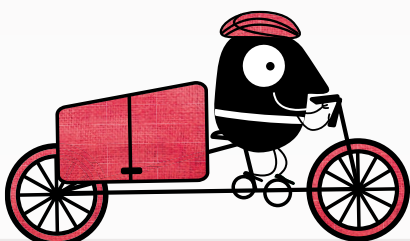
Paikallisten viranomaisten tulisi tarjota useita työkaluja, joiden avulla yleisö saa tietoa EUROOPANLIIKKUJANVIKKOSTA. Synergioiden varmistamiseksi Euroopan tasolla ja kansalaisten osallisuuden tunteen lisäämiseksi tulisi painetussa viestinnässä ja verkkoviestinnässä käyttää visuaalista ilmettä, joka edustaa EUROOPANLIIKKUJANVIKKOA.

Ennen kaikkea on tärkeää pitää viestintä yhdenmukaisena ja viestit yksinkertaisina, jotta määritetyt kohderyhmät tunnistavat EUROOPANLIIKKUJANVIKKON.

Sosiaalinen media

Sosiaaliset mediat, kuten Facebook, Twitter, YouTube, Vimeo, Flickr, Instagram, LinkedIn ja niin edelleen, mahdollistavat yhteydet suoraan tuhansiin ihmisiin ja erilaisten toimintojen edistämisen. Sosiaalisen median käytössä kannattaa pitää mielessä seuraavat asiat:

- Jaa sisältöä, jolla on merkitystä yleisöllesi.
- Jos havaitset virheellisiä tulkintoja, voit korjata virheen huomaavaisesti. Muista pitää tosiasiat erillään mielipiteistä.
- Levitä sanaa ja keskustele muiden kanssa. Kerro kumppanien, tukijoiden ja työtovereiden onnistumisista.
- Julkaise mahdollisimman tärkeitä ja kunnioittavia viestejä. Edistä osaamisaluetta mahdollisimman paljon.
- Älä lähetä roskapostia äläkä julkaise loukkaavia kommentteja.
- Tarkista kaiken julkaisemasi aineiston laatu kahteen kertaan. Oikolue tekstit ja tarkista linkit vielä kerran. Jos olet tehnyt virheen, kerro siitä. Myönnä virheet ja korjaa ne.
- Älä julkaise verkossa mitään, mistä et voisi lähettää kopiota muille, mitä et voisi kertoa äidillesi tai mitä et voisi perustella esimiehellesi.
- Älä sitoudu mihinkään toimiin, ellei sinulla ole siihen valtuuksia.
- Älä lataa tai asenna sosiaalisten verkostojen kautta löytämiäsi ohjelmia.

Tiedotteet

Kullekin kohderyhmälle voidaan lähettää räätälöityjä tiedotteita ennen EUROOPANLIIKKUJAN-VIIKKOA:

- Kaupunginjohtajan kirje kaikille paikallisille asukkaille.
- Kullekin herkälle kohderyhmälle (esimerkiksi liikkeenharjoittajat, yritykset, autottoman alueen asukkaat) osoitettu kirje, jossa kerrotaan EUROOPANLIIKKUJANVIIKOSTA ja pyydetään osallistumaan sen järjestelyihin.

Tietoasiakirjat

Asukkaille on kerrottava EUROOPANLIIKKUJANVIIKOSTA, ja kaupunkiliikenteestä, esteettömyydestä ja turvallisuudesta on käynnistettävä keskustelu, mikä edellyttää seuraavien asiakirjojen laatimista ja jakelua:

- Yhteenveto, jossa esitellään EUROOPANLIIKKUJANVIIKON tekniset näkökohdat. Tätä asiakirjaa jaetaan julkisissa tiloissa ennen toimia ja niiden aikana.
- Kunnan tiedotteen liite tai erikoisnumero.
- Omat asiakirjat yksittäisille kohderyhmille.
- Paikallinen lehdistöpaketti, jota jaetaan lehdistötilaisuudessa noin viikkoa ennen EUROOPANLIIKKUJANVIKKOA.

Sisäinen viestintä

Onnistunut sisäinen viestintä:

- Ota kunnan työntekijät mukaan EUROOPANLIIKKUJANVIIKON järjestelyihin, jotta se onnistuisi.
- Anna kunnan työntekijöiden toimia EUROOPANLIIKKUJANVIIKON ja kaupunkiliikenteen uusien muotojen puolestapuhujina.
- Kannusta työntekijöitä käyttämään kestäviä liikennemuotoja jatkossa enemmän.
- Ota ympäristöystävällinen työpaikan liikkumissuunnitelma käyttöön erityisesti kunnan työntekijöille.

Kunnan työntekijöiden aktivointi

Monien työntekijöiden täytyy (mieluiten vapaaehtoisesti) muun muassa vastata puheluihin, antaa tietoa (esimerkiksi vastaanottohenkilöt), valvoa pääsyä autottomille alueille ja pysäköintialueille Auton vapaapäivänä sekä huolehtia ehdotetuista toimista.

Sisäinen liikkumissuunnitelma

Kunnan palvelut osallistuvat EUROOPANLIIKKUJANVIIKON järjestelyihin, mutta niiden on myös näytettävä hyvää esimerkkiä. Työntekijöitä on siis syytä kannustaa osallistumaan EUROOPANLIIKKUJANVIIKON toimintaan. Tätä varten voidaan laatia sisäinen liikkumissuunnitelma ja järjestää valmistelukokouksia. Vaihtoehtoisten kulkutapojen saatavuus voidaan varmistaa ottamalla yhteyttä julkiseen liikenneverkostoon ja polkupyörien vuokrauspalveluihin. Koulujen tai yritysten liikkumissuunnitelmiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

VALVONTA JA ARVIOINTI

Paikallisten viranomaisten tulisi huolehtia valvonnasta viikon lisäksi koko vuoden aikana uusien asioiden oppimiseksi. Valvonnan tulisi kattaa kulkumuotojakauma, liikennevirrat, ilmanlaatu, melu ja yleinen mielipide.

Liikennevirrat ja julkisen liikenteen käyttö

Seuraavia asioita tulisi valvoa autottomilla alueilla ja niiden ulkopuolella: julkisen liikenteen käyttäjien, moottoriajoneuvojen, pyöräilijöiden, jalankulkijoiden ja pysäköintialueen käyttäjien määrät.

Valvontaa tulee suorittaa useiden päivien ajan vertailevaa analysointia varten. Tie- ja/tai kaupunkiliikenteestä vastaavat viranomaiset voivat antaa teknistä ja logistista apua.

Ilmanlaatu

Autottomille alueille voidaan asentaa kiinteitä tai liikkuvia antureita, jotka mittaavat ilmanlaatua useiden päivien ajan. Kelvollisten vertailujen varmistamiseksi mittaukset on tehtävä samana viikonpäivänä ja samanlaisissa sääolosuhteissa.

Jos kaupungilla ei ole omia ilmanlaadun mittauslaitteita, se voi pyytää laitteita toiselta kaupungilta, jotka eivät osallistu EUROOPANLIIKKUJANVIKKOON, tai kaupungeilta, joilla on ylimääräisiä laitteita.

Melu

Melun mittauslaitteita voidaan asentaa autottomille alueille ja niiden ulkopuolelle sen selvittämiseksi, miten päivä vaikuttaa melutasoihin. Melutasoja tulisi valvoa useiden päivien ajan vertailevaa analysointia varten. Erilaiset organisaatiot, kuten paikalliset terveysviranomaiset, pystyvät antamaan hyödyllisiä neuvoja ja apua menetelmän käytössä.

Julkinen mielipide

Kohdennettujen kyselyiden tekeminen:

- Koko kaupungin asukkaat.
- Autottomille alueille matkustavat henkilöt.
- Autottomien alueiden asukkaat.
- Autottomien alueiden liikkeenharjoittajat.
- Liikkeiden asiakkaat.
- Autottomilla alueilla työskentelevät henkilöt.

Lisäksi on pyrittävä kannustamaan kauppiaita valvomaan erityisesti seuraavia asioita:

- Autottomien alueiden kaupoissa vierailevien asiakkaiden määrä.
- Syrjäisten supermarkettien asiakasmäärä.
- Liikevaihto yhteistyössä kauppakamarien, teollisuuden ja liikkeenharjoittajien kanssa.

Paikalliset viranomaiset voivat suorittaa muunlaista valvontaa toimityypin ja odotustensa mukaan.

EUROOPANLIKKUJANVIKKO

16.–22.9. 2016

